

Lumang Tipan, Bagong Tipan

Panimula: Ang Sabbath at ang mga Makabagong Maling Pagkakaunawa Nito

Marami sa mundo ng relihiyon ngayon ang naggigiit na dapat ipangilin ng mga Kristiyano ang Sabbath, na kadalasang binibigyang-kahulugan ito bilang isang araw ng pahinga tuwing Linggo. Gayunpaman, ang mas malapitang pagsusuri sa Banal na Kasulatan ay nagpapakita ng mga makabuluhang pagkakaiba sa pagitan ng pangangilin ng Sabbath sa Bibliya at mga modernong gawain. Ang Sabbath ay tahasang ang ikapitong araw ng linggo (Sabado), hindi ang una (Linggo), gaya ng nakabalangkas sa Genesis 2:2-3: “Nang ikapitong araw ay natapos na ng Diyos ang gawang kanyang ginawa; kaya’t sa ikapitong araw ay nagpahinga siya sa lahat ng kanyang gawa. Pagkatapos ay pinagpala ng Diyos ang ikapitong araw at ginawa itong banal, sapagkat sa araw na iyon ay nagpahinga siya sa lahat ng gawang kanyang nilikha.” at Exodo 20:8-11: “Alalahanin mo ang araw ng Sabbath upang ipangilin. Anim na araw kang gagawa at gagawin ang lahat ng iyong gawain, ngunit ang ikapitong araw ay sabbath sa Panginoon mong Diyos... Sapagkat sa anim na araw ay ginawa ng Panginoon ang langit at ang lupa, ang dagat, at lahat ng nasa mga iyon, ngunit nagpahinga siya sa ikapitong araw. Kaya’t pinagpala ng Panginoon ang araw ng Sabbath at ginawa itong banal.” Bukod dito, inilalarawan ng Lumang Tipan hindi lamang ang mga lingguhang Sabbath kundi pati na rin ang mga taon ng Sabbath (tuwing ikapitong taon) at mga taon ng Jubileo (tuwing ikalimampung taon) sa Levitico 25:1-22. Sa loob ng limampung taon, ang isang karaniwang Hudyo sa ilalim ng Lumang Tipan ay mangingilin ng mahigit 5,000 araw ng Sabbath—mas marami kaysa sa humigit-kumulang 2,600 araw na maaaring sabihin ng isang modernong “tagapag-ingat ng Sabbath”.

Mahigpit ang mga kinakailangan ng Bibliya tungkol sa Sabbath. Inutusan ang mga tao ng Diyos na manatili sa kanilang mga tahanan (Exodo 16:29: “Alalahanin ninyo na ibinigay sa inyo ng Panginoon ang Sabbath; kaya nga sa ikaanim na araw ay binibigyan niya kayo ng tinapay para sa dalawang araw. Ang bawat isa ay mananatili kung saan sila naroroon sa ikapitong araw; walang lalabas.”), ipinagbabawal ang paglalakbay para sa mga isport, pagbisita sa mga kaibigan, o pagdalo sa mga pormal na pagtitipon tulad ng mga serbisyo sa simbahan. Hindi pinapayagan ang pagluluto; lahat ng pagkain ay kailangang ihanda nang maaga (Exodo 16:23-29). Bawal ang lahat ng trabaho, kahit ang pagsisindi ng apoy (Exodo 35:3: “Huwag kayong magsisindi ng apoy sa alinman sa inyong mga tahanan sa araw ng Sabbath.”). Ang paglabag ay may kasamang malulubhang kahihinatnan, kabilang ang kamatayan (Mga Bilang 15:32-36: “...Inutusan ng Panginoon si Moises, Ang lalaki ay dapat mamatay. Babatuhin siya ng buong kapulungan sa labas ng kampo.”; Kaya dinala siya ng kapulungan sa labas ng kampo at binato hanggang sa mamatay, gaya ng iniutos ng Panginoon kay Moises.”).

Sino ang tunay na nangingilin ng Sabbath ngayon ayon sa itinakda? Halos walang sinuman, dahil pinapahina ng mga modernong interpretasyon ang mga utos na ito. Nagbubunga ito ng mas malawak na mga tanong: May bisa pa ba ang mga kaugalian sa Lumang Tipan, tulad ng mga pag-aalay ng hayop (Levitico 1-7),? Kumusta naman ang iba pang mga banal na araw (hal., Paskuwa, Kapistahan ng mga Tabernakulo)? Mayroon bang sistema ng pagkasaserdote o klerolayko ngayon? Ang simbahan ba ang nagtatayo ng “bahay ng Diyos”? Ano ang kaugnayan sa pagitan ng Lumang Tipan (Kautusan ni Moises, o Torah) at ng Bagong Tipan kay Cristo?

Ang pag-aaral na ito, na angkop para sa mga talakayan ng grupo tungkol sa Bibliya o personal na pagninilay-nilay, ay mahalaga para sa mga may ritwal, tradisyonal, o hindi Kristiyanong pinagmulan. Itinatampok nito ang pagiging natatangi ng Kristiyanismo sa Bagong Tipan at tinutugunan ang kalituhan sa Sangkakristiyanuhan, lalo na ang pag-aangkin na ang mga tagasunod ni Hesus ay dapat sumunod sa mga seremonyal at sibil na batas ng Torah.

Mga pangunahing pambungad na talata:

- Mga Taga-Colosas 2:16: "Kaya't huwag kayong hayaang husgahan ninuman tungkol sa pagkain at inumin, o tungkol sa kapistahan, o bagong buwan, o Sabbath." (Nagbabala si Pablo laban sa mga legalistikong paghatol batay sa mga pagdiriwang sa Lumang Tipan, na binibigyang-diin ang kalayaan kay Cristo.)
- Juan 4:24: "Ang Diyos ay espiritu, at ang mga sumasamba sa kanya ay dapat sumamba sa espiritu at katotohanan." (Itinuturo ni Hesus na ang tunay na pagsamba ay higit pa sa pisikal na mga lokasyon at mga ritwal, na nakatuon sa panloob na pagbabago.)
- Mga Taga-Efeso 1:1: "Si Pablo, na apostol ni Cristo Jesus sa pamamagitan ng kalooban ng Diyos, Para sa mga banal na nasa Efeso, at sa mga tapat kay Cristo Jesus." (Lahat ng mananampalataya ay "mga banal" o mga banal, na nagpapalaganap ng kabanalan.)
- 1 Timoteo 2:5: "Sapagkat may iisang Diyos, at may iisang tagapamagitan sa Diyos at sa mga tao, ang taong si Cristo Jesus." (Ang direktang paglapit sa Diyos sa pamamagitan lamang ni Cristo ang nag-aalis ng mga taong tagapamagitan.)
- Mga Taga-Colosas 2:17: "Ang mga ito'y anino lamang ng mga bagay na darating; ngunit ang kabuuan ay kay Cristo." (Ang mga kaugalian sa Lumang Tipan ay naglalarawan kay Cristo; kung natupad na, hindi na ito sapilitan.)

Dalawang Tipan: Ang Namamahalang Katangian ng Bago

Pinag-iiba ng Bibliya ang Lumang Tipan (ibinigay sa pamamagitan ni Moises sa Sinai) at ang Bagong Tipan (pinasinayaan sa pamamagitan ng kamatayan at muling pagkabuhay ni Kristo). Hebreo 9:15-17: "Kaya't siya [si Kristo] ang tagapamagitan ng isang bagong tipan, upang ang mga tinawag ay tumanggap ng ipinangakong manang walang hanggan, yamang nangyari ang isang kamatayan na tumutubos sa kanila mula sa mga pagsalangsang na nagawa sa ilalim ng unang tipan. Sapagkat kung saan may testamento, ang kamatayan ng gumawa nito ay dapat na matibay. Sapagkat ang isang testamento ay magkakabisa lamang sa kamatayan, sapagkat ito ay wala nang bisa hangga't ang gumawa nito ay nabubuhay pa." (Ang kamatayan ni Kristo ang nagpatibay sa Bagong Tipan, na ginagawang lipas na ang Luma; ang Luma ay hindi maaaring tumubos magpakailanman, ngunit ang Bago ay magagawa sa pamamagitan ng sakripisyo ni Kristo.)

Ang moral na puso ng batas—ang pagmamahal sa Diyos at sa kapwa—ay nananatili (Galacia 5:14: "Sapagkat ang buong batas ay natutupad sa isang salita, 'libigin mo ang iyong kapwa gaya ng iyong sarili.'"; Mateo 22:37-40: "...libigin mo ang Panginoon mong Diyos nang buong puso mo, at nang buong kaluluwa mo, at nang buong pag-iisip mo. Ito ang dakila at unang utos. At ang pangalawa ay katulad nito, libigin mo ang iyong kapwa gaya ng iyong sarili. Sa dalawang utos na ito nakasalalay ang lahat ng Kautusan at ang mga Propeta."), ngunit ang mga partikular na utos at regulasyon ay natupad at isinantabi sa krus. Colosas 2:13-14: "At kayo, na mga patay dahil sa inyong mga pagsalangsang at sa di-pagtutuli ng inyong laman, ay binuhay ng Diyos na kalakip niya, na pinatawad sa atin ang lahat ng ating mga pagsalangsang, sa pamamagitan ng pagpapawalang-bisa ng talaan ng utang na laban sa atin kasama ng mga batas nito. Ito ay kaniyang isinantabi, na ipinako sa krus." (Ang "talaan ng utang" ay tumutukoy sa mga hinihingi ng Kautusan; kinansela ito ni Cristo, na pinalalaya ang mga mananampalataya mula sa mga seremonyal na obligasyon.)

Ang mga Kristiyano ay hindi nakatali sa mga tuntunin ng Lumang Tipan (Mga Gawa 15:10-11: "Ngayon nga, bakit ninyo sinusubok ang Diyos sa pamamagitan ng paglalagay ng pamatok sa leeg ng mga alagad na hindi kayang dalhin ng ating mga magulang ni natin? Ngunit naniniwala tayo na maliligtas tayo sa pamamagitan ng biyaya ng Panginoong Jesus, gaya rin naman nila."). Sinasalungat nito ang mga pahayag na dapat sundin ng mga tagasunod ni Jesus ang Torah. Tinupad ni Jesus ang Kautusan (Mateo 5:17-18: "...Hindi ako naparito upang pawalang-bisa [ang Kautusan o ang mga Propeta] kundi upang ganapin. Sapagkat katotohanang sinasabi ko sa inyo, hanggang sa mawala ang langit at lupa, kahit isang kudlit, kahit isang tuldok, ay hindi mawawala sa Kautusan hanggang sa maganap ang lahat ng bagay."), pagtatapos ng seremonyal na papel nito (Mga Taga-Galacia 3:23-25: "Ngayon bago dumating ang pananampalataya, tayo ay bihag sa ilalim ng kautusan... Ngunit ngayon na dumating ang pananam-palataya, wala na tayo sa ilalim ng isang tagapag-alaga.").

Dobleng Pamantayan: Inalis sa Bagong Tipan

Ang Lumang Tipan ay lumikha ng mga pagkakaiba sa pagitan ng banal at hindi banal, na nagtataguyod ng hindi pareparehong pangako. Kung ang ilang mga araw ay banal, ang iba ay tahasang hindi banal, na humahantong sa mas malaking pagsisikap sa mga "espesyal" na okasyon. Gayunpaman, ang Kristiyanismo ay humihingi ng pang-araw-araw na pamumuhay ng pagiging disipulo (Lucas 9:23: "At sinabi niya sa lahat, "Kung ang sinuman ay nais sumunod sa akin, ay tumanggi sa kanyang sarili at pasanin ang kanyang krus araw-araw at sumunod sa akin."; Mga Taga-Roma 12:1: "Kaya nga, mga kapatid, ipinamamanhik ko sa inyo, alang-alang sa mga kahabagan ng Diyos, na inyong iharap ang inyong mga katawan na isang haing buhay, banal at kaaya-aya sa Diyos, na siyang inyong espirituwal na pagsamba."). Ang lahat ng panahon ay banal dahil tinubos ni Cristo ang bawat aspeto ng buhay.

Ang dobleng pamantayan ay makikita sa: a. Banal na panahon b. Banal na espasyo c. Mga banal na tao d. Mga banal na bagay

Binabago ng Bagong Tipan ang mga pagkakaibang ito (1 Pedro 1:15-16: "...Yamang banal ang tumawag sa inyo, kayo naman ay mangagpakabanal sa lahat ng inyong pamumuhay; yamang nasusulat, Kayo"; y mangagpakabanal, sapagka";t ako";y banal.").

Banal na Panahon: Kalayaan mula sa Legalistikong Pagsunod

Ang mga Kristiyano ay pinalalaya mula sa pangingilin ng Sabbath (Exodo 20:8-11, gaya ng nabanggit; Colosas 2:16, gaya ng nabanggit). Ang mga pagtatangkang bigyang-katwiran ang sarili sa pamamagitan ng mga espesyal na araw ay humahantong sa pagkaalipin (Galacia 4:8-11: "Noong una, noong hindi ninyo nakikilala ang Diyos, kayo"; y naging alipin ng mga bagay na sa likas ay hindi mga diyos... Paano kayo"; y muling babalik sa mahihina at walang kabuluhan ng mga panimulang aral ng sanlibutan...? Ipinangingilin ninyo ang mga araw, mga buwan, mga panahon, at mga taon! Natatakot ako na baka walang kabuluhan ang aking pagpapagal sa inyo."). (Inihihahintulad ni Pablo ang pagbabalik sa mga pangingilin ayon sa kalendaryo sa paganong pang-aalipin.)

Ang unang simbahan ay nagtitipon tuwing Linggo (Mga Gawa 20:7: "Nang unang araw ng linggo, nang tayo"; y nagkakatipon upang magpira-piraso ng tinapay..."; Pahayag 1:10: "Ako"; y nasa Espiritu nang araw ng Panginoon..."), bilang paggunita sa muling pagkabuhay ni Kristo (Mateo 28:1), ngunit ang Linggo ay hindi isang Sabbath.

Pagtutol sa pagsunod sa Torah: Nabuhay si Hesus sa ilalim ng Lumang Tipan upang tuparin ito (Galacia 4:4-5: "Ngunit nang dumating ang ganap na panahon, isinugo ng Diyos ang kanyang Anak, na ipinanganak ng isang babae, ipinanganak sa ilalim ng kautusan, upang tubusin ang mga nasa ilalim ng kautusan."). Pagkatapos ng muling pagkabuhay, nananaig ang biyaya (Roma 6:14: "Sapagkat ang kasalanan ay hindi magkakaroon ng kapangyarihan sa inyo, dahil wala kayo sa ilalim ng kautusan kundi sa ilalim ng biyaya."). Ang pagdiriwang ng isang araw ay pinahihintulutan kung ginagawa nang malaya (Roma 14:5-6: "Itinuturing ng isang tao na mas mabuti ang isang araw kaysa sa iba, ngunit itinuturing din ng iba ang lahat ng mga araw... Ang nagpapaging-mahalaga sa araw na ito ay nagpapaging-mahalaga sa Panginoon."), ngunit ang pagpapataw nito ay kasalanan (Galacia 5:1: "Sa kalayaan ay pinalaya tayo ni Cristo: kaya";t magsitibay kayo, at huwag na kayong pasakop muli sa pamatok ng pagkaalipin.").

Aral: Sikaping maging disipulo palagi.

Banal na Lugar: Pagsamba sa Lahat ng dako

Hindi maaaring makulong ang Diyos sa mga "banal" na lugar (Mga Gawa 7:48-49: "Gayunpaman, ang Kataas-taasan ay hindi tumatahan sa mga bahay na ginawa ng mga kamay, gaya ng sinasabi ng propeta, "Ang langit ay aking luklukan, at ang lupa ay aking tungtungan..."; Juan 4:24, gaya ng nasa itaas). Nihigpitan ng Lumang Tipan ang pagpasok sa pamamagitan ng tabernakulo/temple (Mga Hebreo 9:1-8: "Ngayon, maging ang unang tipan ay may mga tuntunin tungkol sa pagsamba at isang makalupang lugar ng kabanalan..."), ngunit ang kamatayan ni Cristo ay pumunit sa tabing (Mateo 27:51: "...At narito, ang tabing ng templo ay napunit

sa dalawa, mula sa itaas hanggang sa ibaba..."), na sumisimbolo sa bukas na pagpasok (Mga Taga-Efeso 2:18: "Sapagkat sa pamamagitan niya tayo'y kapwa may pagpasok sa Ama sa iisang Espiritu.").

Ang pagsamba ay isang pamumuhay (Roma 12:1, gaya ng nabanggit). Ang simbahan (mga tao) ay sambahayan ng Diyos (Efeso 2:19: "Kaya nga, hindi na kayo mga taga-ibang bayan at mga dayuhan, kundi kayo'y mga kapwa mamamayan ng mga banal at mga kasapi ng sambahayan ng Diyos."), ngunit walang gusali ang likas na banal.

Pagsalungat sa Torah: Ang templo ay isang anino (Hebreo 8:5: "...Sila'y naglilingkod sa isang kopya at anino ng mga bagay na nasa langit..."). Ang katawan ni Cristo ang tunay na templo (Juan 2:19-21: "...'Gibain ninyo ang templong ito, at sa tatlong araw ay aking itatayo ito.' ...Ang tinutukoy niya ay ang templo ng kaniyang katawan.").

Aral: Magpakahusay para sa Diyos sa lahat ng dako.

Mga Banal na Tao: Pagkakapantay-pantay kay Kristo

Walang piling "mga banal"; lahat ng mananampalataya ay mga banal (Mga Taga-Efeso 1:1, gaya ng nasa itaas). Si Hesus ang nag-iisang mataas na saserdote (Mga Hebreo 7:23-28: "...Ang mga dating saserdote ay marami sa bilang, dahil sila'y nahadlangan ng kamatayan na magpatuloy sa panunungkulan, ngunit siya'y may hawak ng kaniyang pagkasaserdote magpakailanman... Sapagkat nararapat lamang na magkaroon tayo ng ganitong mataas na saserdote, banal, walang sala, walang dungis..."). Ang lahat ng mananampalataya ay bumubuo ng isang maharlikang pagkasaserdote (1 Pedro 2:9: "Ngunit kayo'y isang lahing hiram, isang maharlikang pagkasaserdote, isang bansang banal..."), na nag-aalok ng mga espirituwal na handog.

Isang tagapamagitan: si Kristo (1 Timoteo 2:5, gaya ng nasa itaas). Ang pananalangin sa mga santo o kay Maria ay sumasalungat dito (Mga Taga-Roma 8:34: "...Si Kristo Hesus ang namatay... na nasa kanan ng Diyos, na siyang namamagitan para sa atin."). Walang pagkakahati sa pagitan ng mga klero at mga layko (Mateo 23:8-9: "Ngunit huwag kayong patawag na rabbi; sapagkat iisa ang inyong guro, at kayong lahat ay magkakapatid. At huwag ninyong tawaging ama ang sinuman sa lupa; sapagkat iisa ang inyong Ama, na nasa langit."). Lahat ay pantay-pantay na nakatuon, na may iba't ibang kaloob (Mga Taga-Efeso 4:11-12).

Pagsalungat sa Torah: Nagwakas ang pagkasaserdote ng mga Levita (Hebreo 7:11-12: "...Sapagkat kung may pagbabago sa pagkasaserdote, ay kinakailangang may pagbabago rin sa kautusan."). Ang pagsunod sa Torah ay nagpapatuloy sa mga nawalang pagkakabaha-bahagi.

Aral: Ang sistema ng klero ay nagtataguyod ng dobleng pamantayan, na salungat kay Cristo (Galacia 3:28: "Walang Hudyo o Griyego, walang alipin o malaya, walang lalaki o babae; sapagka't kayong lahat ay iisa kay Cristo Jesus.").

Banal na Baka! Iba't ibang Banal na Bagay

Pinawawalang-bisa ng Bagong Tipan ang mga pagkakaiba:

- Mga banal na pagkain (1 Timoteo 4:3-5: "...Na siyang nagbabawal sa pag-aasawa at nag-uutos na umiwas sa mga pagkaing nilikha ng Diyos upang tanggapin nang may pasasalamat... Sapagkat ang lahat ng nilikha ng Diyos ay mabuti..."; Hebreo 13:9: "Huwag kayong padaya sa mga sari-sari at kakaibang aral, sapagkat mabuti para sa puso na palakas ng biyaya, hindi ng mga pagkain..."; Marcos 7:19: "...Samakatuwid, ipinahayag niya na malinis ang lahat ng pagkain.").
- Mga banal na altar (Hebreo 7:27: "...Hindi niya kailangang maghandog ng mga hain araw-araw, tulad ng mga mataas na saserdote... sapagkat ginawa niya ito nang minsanan, nang ihandog niya ang kanyang sarili."; Hebreo 13:10: "Tayo ay may isang altar na walang karapatang kumain mula roon ang mga naglilingkod sa tolda.").
- Mga Larawan/Ikon (Exodo 20:4: "...Huwag kang gagawa para sa iyong sarili ng larawang inukit..."; 1 Juan 5:21: "Mumunti mong mga anak, magsilayo kayo sa mga diosdiosan.").

- Mga kasuotan, agua bendita, mga insensaryo, mga medalya, mga relikyang mga wika, mga pormula, mga krus: Ang mga ito ay walang bisang kahulugan sa mga kategorya ng Lumang Tipan (2 Corinto 3:6: "...Na siyang nagpaging sapat sa amin upang maging mga ministro ng isang bagong tipan, hindi ng titik kundi ng Espiritu. Sapagkat ang titik ay pumapatay, ngunit ang Espiritu ay nagbibigay-buhay.").

Pagsalungat sa Torah: Mga Taga-Roma 7:6: "Ngunit ngayon ay pinalaya na tayo mula sa kautusan, yamang tayo'y namatay na doon sa bumihag sa atin, upang tayo'y maglingkod sa bagong paraan ng Espiritu at hindi sa lumang paraan ng nakasulat na kodigo." Ang Kautusan ay humantong kay Cristo (Mga Taga-Galacia 3:19-25).

Konklusyon: Mula sa mga Anino Tungo sa Liwanag

Itinuturo ng Colosas 2:17 (tulad ng nasa itaas) na ang mga elemento ng Lumang Tipan ay naglalarawan kay Kristo, ang realidad. Ang Lumang Tipan ay lipas na (Hebreo 8:13: "Sa pagsasalita tungkol sa isang bagong tipan, ginagawa niyang lipas na ang una. At ang nagiging lipas na at tumatanda ay malapit nang maglaho."). Karamihan sa modernong Kristiyanismo ay sumasalamín sa Hudaismo ng Lumang Tipan, na kumakapit sa mga ritwal at hirarkiya.

Pagsalungat sa mga pag-aangkin ng Torah: Mga Taga-Efeso 2:14-15: "Sapagkat siya rin ang ating kapayapaan, na siyang nag-isa sa ating dalawa at nagwasak sa pamamagitan ng kanyang laman ng pader na naghihiwalay sa alitan, nang pawalang-bisa ang kautusan ng mga utos na ipinahayag sa mga palatuntunan..." Nagbabala si Hesus laban sa mga tradisyon ng tao (Marcos 7:6-8: "...Iginagalang ako ng bayang ito ng kanilang mga labi, ngunit malayo sa akin ang kanilang puso; walang kabuluhan ang pagsamba nila sa akin, na nagtuturo ng mga aral na utos ng mga tao."). Ang pagsunod sa Torah ay nanganganib na mahiwalay sa isa kay Cristo (Galacia 5:4: "Kayong hiwalay kay Cristo, kayong mga naghahangad na ariing-ganap sa pamamagitan ng kautusan; kayong nangahulog mula sa biyaya.").

Iwanan ang mga anino para sa liwanag ni Kristo, kung saan naghahari ang tunay na kalayaan (Juan 8:36: "Kaya't kung kayong palayain ng Anak, kayong magiging tunay na malaya."). Ito ang nagbibigay-kapangyarihan sa pamumuhay na pinapatnubayan ng Espiritu, hindi sa ritwal na pagsunod.